

Läraryrkesnämnden

Utbildningsplan

Förskolläraryrkesprogrammet

Arbetsintegrerad variant

Programkod:	LAAIF
Programmets benämning:	Arbetsintegrerat Förskolläraryrkesprogram Early Years Education Programme with work placement
Högskolepoäng/ECTS:	210 hp
Beslut om inrättande:	Utbildningsplanen är fastställd av läraryrkesnämnden 2021-03-11 och reviderad 2021-09-02.
Undervisningsspråk:	Svenska
Utbildningsnivå:	Grundnivå
Examenskategori:	Yrkesexamen
Behörighetskrav	För antagning till Förskolläraryrkesprogrammet krävs, förutom grundläggande behörighet, särskild behörighet motsvarande - områdesbehörighet A6 a (Naturkunskap 1b eller 1a1 + 1a2, Samhällskunskap 1b eller 1a1 + 1a2) eller - områdesbehörighet 6 a (Engelska B, Naturkunskap A, Samhällskunskap A).

Inledning

Läraryrket är en akademisk professionsutbildning. Vid Karlstads universitet betyder det att hela utbildningen genomsyras av ett tydligt yrkesperspektiv. Utbildningen omfattar såväl specifika som generella lärarkunskaper. Den förenar forskningens problematiserande perspektiv med vardagspraktikens behov av problemlösning och ämneskunnande med ämnesdidaktik.

Under hela utbildningen sker studierna parallellt med arbete på en förskola i den kommun där du blir anställd. Du står därmed hela tiden i direkt kontakt med arbetslivet samtidigt som de erfarenheter du gör där fungerar som en grund för och utvecklas i de teoretiska studierna.

Det finns många möjliga vägar till att bli en bra lärare. Utbildningen syftar till att utveckla en handlingsinriktad problemmedvetenhet. Vägen till en självständig läraridentitet förutsätter goda kunskaper och ett öppet, prövande och etiskt förhållningssätt. Karlstads universitet har utvecklat en läraryrkesutbildning runt tre övergripande kompetenser: *inhållskompetens*, *didaktisk kompetens* och *ledarskapskompetens*.

Innehållskompetens tar fasta på att lärandet har ett kunskapsinnehåll. Utgångspunkten är att lärare för *alla* åldrar och inriktningar behöver kvalificerade kunskaper inom sina respektive områden. *Didaktisk kompetens* innebär att utgångspunkt för lärande tas både i elevens förutsättningar och i kunskapsinnehållets speciella karaktär. I utbildningen läggs särskild vikt vid att de ämnesinriktade studierna sätts i relation till läraryrket. *Ledarskapskompetens* innefattar färdigheter att skapa lärandemiljöer som är trygga och utmanande. Läraryrkesutbildningen skall förbereda studenten att utvärdera såväl förskolans verksamhet som egna och andras lärande.

Läraryrkesutbildningen vid Karlstads universitet vill både möta och utmana förskolans behov. I den uppgiften ingår att lärarstudenter förbereds för en aktuell skolverksamhet men också för att våga ompröva invanda föreställningar om lärande och undervisning.

Förskollärarprogrammet vid Karlstads universitet skall ge studenterna goda förutsättningar för att förbereda sig inför sitt yrkesliv som är komplext, ansvarsfullt och föränderligt. Programmet ger också förutsättningar för vidare akademiska studier.

Utbildningens mål

Förskollärarexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 210 högskolepoäng. För examen krävs att utbildningen omfattar följande områden: studier inom det förskolepedagogiska området om 120 högskolepoäng, utbildningsvetenskaplig kärna om 60 högskolepoäng och verksamhetsförlagd utbildning om 30 högskolepoäng, förlagd inom relevant verksamhet.

För förskollärarexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som förskollärare i den verksamhet utbildningen avser. Studenten ska

även visa kunskap och förmåga för annan undervisning för vilken examen enligt gällande föreskrifter kan ge behörighet. De nationella målen för förskollärarexamen anges i Högskoleförordningen SFS 2010:541.

Kunskap och förståelse

För förskollärarexamen ska studenten

- visa sådana kunskaper inom det förskolepedagogiska området och sådana ämneskunskaper, inbegripet kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen,
- visa sådana kunskaper i förskoledidaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det förskolepedagogiska området och inom de ämnesområden som utbildningen avser samt för yrkesutövningen i övrigt,
- visa fördjupad kunskap om barns kommunikation och språkutveckling,
- visa kunskap om grundläggande läs, skriv- och matematikinlärning,
- visa kännedom om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen,
- visa sådan kunskap om barns utveckling, lärande, behov och förutsättningar som krävs för yrkesutövningen,
- visa kunskap om praktiska och estetiska läroprocesser,
- visa kunskap om och förståelse för sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, och
- visa kunskap om skolväsendets organisation, relevanta styrdokument, läroplansteori och olika pedagogisk-didaktiska perspektiv samt visa kännedom om skolväsendets historia.

Färdighet och förmåga

För förskollärarexamen ska studenten

- visa fördjupad förmåga att möta barnens behov av omsorg och att skapa förutsättningar, inbegripet genom lek och skapande verksamhet, för alla barn att lära och utvecklas,
- visa förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet,
- visa förmåga att tillämpa sådan förskoledidaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det förskole-pedagogiska området och inom de ämnesområden som utbildningen avser samt för yrkesutövningen i övrigt,
- visa förmåga att ta till vara barns kunskaper och erfarenheter för att stimulera varje barns lärande och utveckling,
- visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje barns lärande och utveckling,

- visa förmåga att identifiera och i samverkan med andra tillgodose barns behov av specialpedagogiska insatser, inbegripet specialpedagogiska insatser för barn med neuropsykiatriska svårigheter,
- visa förmåga att observera, dokumentera och analysera barns allsidiga lärande och utveckling i förhållande till verksamhetens mål och informera och samarbeta med vårdnadshavare,
- visa förmåga att kommunicera och förankra förskolans värdegrund, inbegripet de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna,
- visa förmåga att förebygga och motverka diskriminering och annan kränkande behandling av barn,
- visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten,
- visa kommunikativ förmåga i lyssnande, talande och skrivande till stöd för den pedagogiska verksamheten,
- visa förmåga att säkert och kritiskt använda digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten och att beakta betydelsen av olika mediers och digitala miljöers roll för denna, och
- visa förmåga att i den pedagogiska verksamheten tillägna sig färdigheter som är värdefulla för yrkesutövningen.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För förskollärarexamen ska studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot barn och deras vårdnadshavare,
- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällseliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och utveckla sin kompetens i det pedagogiska arbetet.

Självständigt arbete (examensarbete)

För förskollärarexamen ska studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng inom det förskolepedagogiska området.

Utbildningens uppläggning och innehåll

Utbildningen består av tre delar, *utbildningsvetenskaplig kärna*, *verksamhetsförlagd utbildning* och *ämnesstudier inom det förskolepedagogiska området*. I utbildningen ingår också ett självständigt arbete (examensarbete).

Utbildningsvetenskaplig kärna

Den utbildningsvetenskapliga kärnan omfattar centrala och generella lärarkompetenser som ges tillämpningar med anknytning till examensinriktningen. I utbildningen varvas dessa delar med studier inom det förskolepedagogiska området samt VFU och integreras för att tillsammans utgöra grunden för en kommande yrkesidentitet. Studierna inom den utbildningsvetenskapliga kärnan ska omfatta följande:

- skolväsendets historia, organisation och villkor samt förskolans värdegrund, innefattande de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna,
- läroplansteori och didaktik,
- vetenskapsteori och forskningsmetodik,
- utveckling, lärande och specialpedagogik,
- sociala relationer, konflikthantering och ledarskap,
- uppföljning och analys av lärande och utveckling, och
- utvärdering och utvecklingsarbete.

Den utbildningsvetenskapliga kärnan omfattar totalt 60hp. Vid Karlstads universitet har innehållet organiserats i två tematiska områden: *Läraryrkets förutsättning* samt *Pedagogiskt ledarskap*. Dessa studier varvas med ämnesinnehåll och VFU.

Studier inom det förskolepedagogiska området

Utmärkande för arbetet som lärare i förskolans verksamheter är att omsorg, fostran, lärande och lek bildar en helhet. Uppdraget ställer därmed krav på kompetens inom flera områden. Det förskolepedagogiska området integrerar kunskaper om barns utveckling och lärande med kunskaper i ämnen och om arbetsformer samt med kunskaper om förskolans samhällsuppdrag och dess styrning.

Det förskolepedagogiska kunskapsområdet syftar vidare till att utveckla studenternas vetenskapliga förhållningssätt till och kritiska reflektioner över barns lärande och utveckling satt i relation till innehåll och former för möten mellan barn, mellan barn och pedagog samt mellan pedagog och vårdnadshavare. Barns rättigheter, värdegrundsfrågor och hållbar utveckling är områden som också behandlas och problematiseras. Förskolans temainriktade och lekpedagogiska arbetssätt avspeglas i utbildningens kurser, där ämnesinnehåll integreras med praktiska och estetiska former.

Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU)

En central del av utbildningen är förlagd till förskolan. Under denna del av utbildningen omsätts och problematiseras förvärvade kunskaper i praktiskt lärararbete. Erfarenheter gjorda under den verksamhetsförlagda delen inkluderas och problematiseras i de teoretiska studierna. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen syftar till att fördjupa förståelsen för läraryrkets mångsidighet och komplexitet liksom att träna studentens pedagogiska färdigheter. Den studerande deltar i olika pedagogiska aktiviteter som planering, undervisning och uppföljning. De studerande skall även involveras i samarbetet med föräldrar, i utvecklingssamtal, tolkning och konkretisering av styrdokument samt lokalt utvecklingsarbete.

Studenter på denna utbildning har en anställning under hela sin studietid. VFU genomförs på den förskola studenterna är anställda på men med en utsedd lokal lärarutbildare som också har ett bedömningsansvar. En av VFU-perioderna genomförs på en annan förskola i kommunen.

Struktur

Utbildningen inleds med studier om förskolan, hur den vuxit fram, hur den styrs och om hur synen på barn och barndom förändrats över tid. Första terminen innehåller fem veckors studier i förskoleverksamheten, s.k. verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Utbildningens två första terminer innehåller även studier om barns lärande och utveckling där teoretiska studier konkretiseras i rörelse och lek.

Den tredje terminen innehåller perspektiv på pedagogik, didaktik och lärande. Därefter följer två terminers ämnesstudier där innehållsliga aspekter i relation till barns språkliga, sociala och kognitiva utveckling, t.ex. inom matematik, naturvetenskap och teknik kombineras med praktiska/estetiska uttrycksformer. I dessa terminer ingår också VFU.

Termin sex och sju ägnas åt förskollärarens ledande roll, samverkan med vårdnadshavare samt hur verksamheten utvärderas och utvecklas. Termin åtta fokuserar särskilt barns läs, skriv- och matematiklärande. Termin nio och tio innehåller vetenskaplig metod, VFU samt ett självständigt arbete omfattande 15hp. Schematiskt kan utbildningen illustreras på följande sätt:

Termin 1	• Utbildningsvetenskaplig kärna, 7,5hp • VFU, 7,5hp • Utbildningsvetenskaplig kärna, 7,5hp
Termin 2	• Utbildningsvetenskaplig kärna, 15hp • Förskolepedagogiskt område, 7,5hp
Termin 3	• Utbildningsvetenskaplig kärna, 22,5hp
Termin 4	• VFU, 7,5hp • Förskolepedagogiskt område, 15hp
Termin 5	• Förskolepedagogiskt område, 15hp • VFU, 7,5hp
Termin 6	• Förskolepedagogiskt område, 15hp • Utbildningsvetenskaplig kärna, 7,5hp
Termin 7	• Förskolepedagogiskt område, 22,5hp
Termin 8	• Förskolepedagogiskt område, 22,5hp
Termin 9	• VFU, 7,5hp • Förskolepedagogiskt område, 7,5hp • Självständig arbete, 7,5hp
Termin 10	• Fortsättning självständigt arbete, 7,5hp

Självständigt arbete

Det självständiga arbetet syftar till att studenten ska utveckla en grundläggande kännedom om forsknings- och utvecklingsarbete. Arbetet ska vara relevant för den kommande yrkesverksamheten. Utifrån forskningslitteratur formulerar studenten en frågeställning och genomför en undersökning. Resultatet redovisas skriftligt och seminariebehandlas.

Studier utomlands

Vanligtvis förläggs studier utomlands i slutet av utbildningen till exempel i samband med VFU eller examensarbetet. Information om vilka möjligheter som erbjuds finns bl.a. på hemsidan <http://www.kau.se/lararutbildningen/internationalisering>

Det är viktigt att planera utlandsstudier i god tid.

Undervisnings- och examinationsformer

Inom lärarprogrammets kurser tillämpas varierande undervisnings- och examinationsformer. Exempel på undervisningsformer är seminarier, föreläsningar, gruppövningar, laborationer. Exempel på examinationer är salstentor, hemskrivningar, muntliga redovisningar, gestaltningar. Vissa moment är obligatoriska och dessa skall framgå av respektive kursdokument.

Examensbenämning

Förskollärarexamen

Degree of Bachelor of Arts in Early Years Education

Tillgodoräknande av kurs

Student har rätt att begära tillgodoräknande av tidigare studier vid svensk högskola eller studier utomlands. En student kan även begära tillgodoräknande av kunskaper och färdigheter som förvärvats i yrkesverksamhet. Beslut om tillgodoräknande av hel kurs eller del av kurs fattas enligt gällande regelverk.

Övrigt

Regler för utbildning på grundnivå och avancerad nivå vid Karlstads universitet reglerar studenters och anställdas skyldigheter och rättigheter.

Riksdagen har beslutat (SFS 2008:53) att från och med 1 april 2008 ska lärarstudenter och deltagare i kommunal vuxenundervisning, som inom utbildningen genomför verksamhetsförlagd utbildning (VFU), genomgå en registerkontroll. Denna kontroll ska göras för att öka barns och ungdomars skydd och minimera riskerna för att de utsätts för kränkningar av personer som arbetar inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnomsorg.

Studenten ansvarar själv för att ett giltigt registerutdrag (Begäran om utdrag ur Rikspolisstyrelsens belastningsregister vid ansökan om arbete inom barnomsorg/ förskola/skola i Sverige, RPS 442.5 05-10), högst ett år gammalt, överlämnas till rektor eller motsvarande i samband med att VFU-plats tilldelas. Begäran om utdrag bör ske i god tid före placeringens början. Normalt tar handläggningen hos polismyndigheten minst två veckor.

Lämnas inte ett registerutdrag in kan det innebära att studenten nekas tillträde till VFU-platsen, vilket i förlängningen kan resultera i att studenten inte kan fullgöra kraven för examen. Det är rektor (eller motsvarande) på det aktuella partnerområdet som avgör om studenterna kan tas emot, inte universitetet/högskolan.